EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.9.21.
COM(2010) 499 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK

Éves jelentés a 2004. április 29-i 866/2004/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról és az alkalmazásából eredő helyzetről

SEC(2010) 1094

BEVEZETÉS

A csatlakozási okmány 10. jegyzőkönyvének 2. cikke szerinti rendszerről szóló 866/2004/EK tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: a zöld vonalról szóló rendelet) 2004. május 1-jén lépett hatályba. A rendelet meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az uniós jog rendelkezéseit alkalmazni kell a személyeknek, áruknak és szolgáltatásoknak azon határvonalon keresztül történő mozgására, amely a Ciprusi Köztársaság területén a Ciprusi Köztársaság kormányának tényleges ellenőrzésén kívül eső területek és az annak tényleges ellenőrzése alatt álló területek között húzódik. E szabályok eredményes működésének biztosítása érdekében alkalmazási körüket kiterjesztették a Ciprusi Köztársaság kormányának tényleges ellenőrzése alatt álló területek, illetve az Egyesült Királyságának Ciprus keleti részén található felségterülete (Eastern Sovereign Base Area a továbbiakban: ESBA) között húzódó vonalra[2].

E jelentés a 2009. május 1-től 2010. április 30-ig tartó időszakra vonatkozik, ám a következő jelentés a 2010. május 1-től 2010. december 31-ig tartó időszakot fogja tárgyalni, hogy a jelentéstételi időszak ezután a naptári évnek megfelelő legyen (többek között az éves statisztikai adatok alkalmazhatósága érdekében). A jelentéstételi időszak folyamán a Bizottság nem tett a rendelet módosítására irányuló javaslatokat, és nem hozott a végrehajtási intézkedésekre vonatkozóan új határozatot.

A Bizottság a rendelet végrehajtásával kapcsolatban továbbra is építő jellegű párbeszédet folytat munkaszinten a Ciprusi Köztársaság illetékes hatóságaival és az Egyesült Királyság ciprusi felségterületeinek igazgatási szerveivel.

1. SZEMÉLYEK ÁTKELÉSE

1.1. Az engedélyezett átkelőhelyeken való átkelés

A rendelet szilárd jogi keretet biztosít a zöld vonalat az engedélyezett átkelőhelyeken átlépő ciprusi állampolgárok, más uniós polgárok és harmadik országok állampolgárainak szabad mozgásához. Az átkelő ciprusi görögök és ciprusi törökök száma az előző évhez képest némiképp csökkent. A Ciprusi Köztársaságtól származó adatok szerint 670 910 (előző évben 730 310) ciprusi görög személy 175 671 járművel (előző évben 193 909) lépett át a kormány ellenőrzése alatt álló területről Ciprus északi részére, és 1 185 073 (előző évben 1 287 126) ciprusi török 424 537 (előző évben 451 334) járművel utazott Ciprus északi részéről a kormány ellenőrzése alatt álló területekre a jelentéstételi időszak során[3]. Ugyanakkor a zöld vonalon átlépő nem ciprusi uniós állampolgárok és harmadik országok állampolgárai száma együttesen 66 %-kal emelkedett. A Ciprusi Köztársaság rendőrsége (a továbbiakban: CYPOL) adatai szerint a jelentéstételi időszak alatt további 1 228 880 alkalommal lépték át a határt nem ciprusi uniós állampolgárok és harmadik országok állampolgárai (korábban ez a szám 739 097 volt). Ezen átkelések 72 %-ára (889 081) a 2008 áprilisában megnyílt Ledra utcai

---

1 HL L 161., 2004.4 30., 128. o. A legutóbb az 587/2008/EK tanácsi rendelettel (HL L 163., 2008.6.24., 1. o.) módosított rendelet, közismert nevén: a zöld vonalról szóló rendelet.

2 Lásd a zöld vonalról szóló rendelet 3. preambulumbekezdését.

3 A Ciprusi Köztársaság hatóságai nem tartják nyilván a ciprusi görögök visszatérését a kormány ellenőrzése alatt álló területekre, illetve a ciprusi törökök visszatérését Ciprus északi részére (lásd a VII. mellékletet).

gyalogos határátkelőhelyen került sor. A vizsgált időszak alatt a nem ciprusiak (elsősorban turisták) túlnyomó többsége a Ledra utcai átkelőhelyen kelt át.

Ezek az adatok nagyjából megfelelnek a ciprusi török közösségtől gyűjtött információknak, amelyek szerint a jelentéstételi időszak alatt 630 116 ciprusi görög 202 352 járművel lépett át a kormány ellenőrzése alatt álló területekről Ciprus északi részére, illetve 1 489 466 ciprusi török 564 791 járművel kelt át Ciprus északi részéről a kormány ellenőrzése alatt álló területekre.

A CYPOL itt idézett adatai ugyanakkor nem tartalmazzák Ciprus északi részéről az Egyesült Királyság felségterületére a *Pergamos* és *Strovilia* átkelőhelyeken belépő személyekre és járművekre vonatkozó adatokat[4]. E két átkelőhely vonatkozásában az Egyesült Királyság ciprusi felségterületeinek igazgatási szervei nem vezetnek részletes statisztikai nyilvántartást. Mindazonáltal az igazgatási szervek ciprusi török forrásokon alapuló becslései szerint 97 395 ciprusi görög lépett át Ciprus északi részére és 556 382 ciprusi török lépett át az Egyesült Királyság felségterületére. Nincs információ arról, hogy ezek a ciprusi görögök ezt követően továbbutaztak-e az Egyesült Királyság felségterületéről a kormány ellenőrzése alatt álló területekre.

A CYPOL közvetlenül az átkelőhelyeken dolgozó állományának létszáma 67-ről (2008) 63 főre (2009), majd 59 főre (2010) csökkent. Az ellenőrzési pontok napi forgalmával kapcsolatosan komolyabb zavarkeltő eseményről nem érkezett jelentés.

1.2. A zöld vonalon keresztüli illegális migráció és a menekültügy

A CYPOL 2009 májusa és 2010 áprilisa közötti időszakra vonatkozó adatai szerint a zöld vonalon keresztüli, Ciprus északi részéről a kormány ellenőrzése alatt álló területekre irányuló illegális migráció 54 %-kal csökkent. Míg az előző időszakban a letartóztatott illegális migránsok száma 5 560 volt, ebben az időszakban csak 2 546 illegális migránst tartóztattak le a kormány ellenőrzése alatt álló területeken (ez az adat nem tartalmazza azon személyeket, akik esetében a zöld vonal átkelőhelyein nem engedélyezték az átkelést). 11 személy érkezett közvetlenül a kormány ellenőrzése alatt álló területekre, a keleti felségterületen keresztül pedig 16 személy érkezett, így a letartóztatott illegális migránsok összlétszáma 2 573 volt. A CYPOL a csökkenés valószínű okaként a foglalkoztatási kilátások romlását jelölte meg, melyet a ciprusi gazdaság lassulása magyaráz. A letartóztatott illegális bevándorlók többsége Szíria, Irán, Grúzia, Pakisztán, Banglades vagy a Moldovai Köztársaság[5] állampolgára volt, illetve a megszállt palesztin területekről származott (VIII. melléklet). Az illegális migránsok letartóztatására rendszerint a zöld vonalnál történő ellenőrzések során, a repülőtereken kerül sor, amikor e személyek megkísérlik elhagyni Ciprus területét. A nemzetközi védelmet kérő személyek azonosítása rendszerint a rendőrállomásokon történik, amikor e személyek menedékjogért folyamodnak.

A CYPOL az illegális migránsok a kormány ellenőrzése alatt álló területekre való belépésének útvonalát ugyanazon kritériumok alapján elemezte, mint az előző években, azaz főként dokumentumok (vízumok, az útlevelekben található, Törökországtól származó kiléptetőbélyegző-lenyomatok, vagy az „Észak-ciprusi Török Köztársaságtól”származó „vízum” vagy tartózkodási engedély”) és a bevándorlók nyilatkozatai alapján, ugyanakkor

[4] A zöld vonalról szóló rendelet e forgalom vonatkozásában nem tartalmaz jelentéstételi kötelezettséget.

[5] A továbbiakban: Moldova.

egyéb bizonyítékokat – pl. ciprusi török napilapokat és török bankjegyeket is figyelembe véve.

1 311 személy kért menedékjogot a Ciprusi Köztársaságban. Az új menekültügyi eljárásoknak köszönhetően az eljárás hossza hat hónapról három hónapra csökkent. A jelentéstételi időszak folyamán azonban a kormány ellenőrzése alatt álló területekre érkező személyek közül senki sem kapott menekültstátuszt[6].

Az illegális migránsok többsége a kormány ellenőrzése alatt álló területekre Törökországon és Ciprus északi részén keresztül érkezik (11 törökországi repülőtérről négy légitársaság üzemeltet járatokat, valamint négy törökországi kikötőből járnak kompok Kyreniába és Famagustába). A CYPOL olyan eseteket is jelentett, amelyekben a migránsok halászhajón vagy motorcsónakon érkeztek a Ciprusi Köztársaságba (a beszámolók szerint az embercsempészeknek fizetett, akár 2 000 EUR-t is elérő díj ellenében).

A ciprusi török közösségtől származó információk szerint Ciprus északi részén 72 illegális szír bevándorlót tartóztattak le. Két szír állampolgár számára nem engedélyezték a hivatalos átkelőhelyeken, hogy a zöld vonalon át Ciprus északi részére lépjenek be. A tárgyalt időszak alatt 619 személyt „toloncoltak ki" Ciprus északi részéről[7].

A Latakia (Szíria) és Famagusta közötti komp rendszertelen időközönként közlekedett, 2009. április 15. és október 4. között 16 alkalommal. Ezalatt az időszak alatt mintegy 1 600 személy (75 %-ban szír állampolgár) vette igénybe e kompjáratot, hogy Ciprus északi részére jusson, elkerülve ezáltal a Törökországon való átutazást. A Ciprusi Köztársaság hatóságai gyanítják, hogy sok illegális bevándorló érkezett ezen az útvonalon. A kompösszeköttetés 2010 júniusában ismét üzemelni kezdett. A hatóságok továbbra is szorgalmazzák, hogy a szír kormány szüntesse meg a kompösszeköttetést, mivel a famagustai kikötő működését a Ciprusi Köztársaság kormánya jogellesnek nyilvánította.

Az átkelőhelyekről visszaküldött személyek számáról nem állnak rendelkezésre pontos adatok, ugyanakkor a CYPOL becslései szerint az időszakban 2 000 ilyen személy volt.

A Ciprusi Köztársaság és a ciprusi török közösség között rendőrségi és bevándorlási ügyekben nincs közvetlen együttműködés. A két fél azonban találkozókon vesz részt a bűnözéssel és bűnügyekkel foglalkozó, mindkét közösséget magában foglaló és az ENSZ égisze alatt működő szakmai bizottság keretében, melynek irodája a nicosiai repülőtéren, az ütközőzónában található. Ez a mechanizmus a bűnözésre és a bűnügyi kérdésekre vonatkozó információ-megosztásra és közös kezdeményezésekre irányul. A jelentéstételi időszak alatt egy ügyet kezeltek közösen.

A CYPROL az egyéb releváns kormányhivatalokkal és a brit felségterület igazgatási szerveivel folytatott együttműködést nagyon jónak nevezte. A Munkaügyi és Társadalombiztosítási Minisztériummal közösen végzett „munkaügyi ellenőrzések" folyamán 316 esetben derült fény fel illegális foglalkoztatásra.

A CYPOL idegenrendészeti és bevándorlási osztálya 315 tisztviselőt foglalkoztat, akiknek 36 jármű áll rendelkezésére. Emellett két teljesen működőképes helikopter vehető igénybe légi

---

[6] A kormány ellenőrzése alatt álló területre az előző jelentéstételi időszak folyamán belépő személyek közül a jelenlegi jelentéstételi időszakban többen menekültstátuszt kaptak.

[7] Törökország: 351, Szíria:104, Moldova: 57, Irán:12, Nigéria:10.

megfigyelés céljából. Az átkelőhelyeken UV-készülékek állnak rendelkezésre, valamint kapcsolódási lehetőség van a központi kormányzati adatbázisokhoz (pl. „Stop-List", népesség-nyilvántartás, gépjármű-nyilvántartás stb.), csakúgy, mint a CYPOL intranet-rendszeréhez és az internethez.

A zöld vonalnál végzett ellenőrzési műveletek rendszeres napközbeni és éjszakai légi és szárazföldi járőrözést is magukba foglalnak. A (járműves és gyalogos) szárazföldi járőrözést a zöld vonal mellett fekvő területekre vonatkozóan hatáskörrel rendelkező helyi rendőrőrsök rendőrtisztjei végezték[8]. Emellett a CYPOL idegenrendészeti és bevándorlási osztályának tisztviselői és a CYPOL körzeti rendőrosztagai is naponta járőröznek a zöld vonalnál. A larnakai körzeti rendőrség különleges CYPOL-alakulata állandóan jelen van a Pergamos és Pyla települések körüli sérülékeny övezetben(az infrastruktúra leírását ld. az ESBA-ról szóló részben). A CYPOL légi egysége az időszak alatt hozzávetőlegesen 115 óra helikopteres légi járőrözést végzett a zöld vonalnál. Mind a szárazföldi, mind a légi járőrözés koordinációját a CYPOL főkapitánysága végzi.

Mivel a zöld vonal nem minősül külső határnak, a felszerelések beszerzése nem finanszírozható a Külső Határok Alapból[9]. A CYPOL személyzete azonban részt vesz a FRONTEX[10] valamennyi képzési programjában, pl. a hamisított személyes okmányok azonosításáról.

Az Egyesült Királyság Ciprus keleti részén levő felségterülete (ESBA)

Összességében véve a vizsgált időszak alatt csökkent az ESBA-n keresztüli illegális bevándorlás. A felségterület tisztviselői a Ciprusi Köztársaság és a felségterület vámügyi és bevándorlási osztálya közötti együttműködést kitűnőnek nevezik. A jelentéstételi időszak alatt 1 174 személy – többségükben török állampolgárok – számára nem engedélyezték az átkelést. A többi külföldi az Egyesült Államokból, Ausztráliából, Iránból, Oroszországból, Izraelből, Fehéroroszországból, illetve Szerbiából származó turista volt, akik a Ciprus északi részén található Tymbou/Ercan repülőtéren keresztül érkeztek, és nem voltak tisztában a Ciprusi Köztársaságra vonatkozó beutazási feltételekkel[11].

Összesen 17 illegális bevándorlót tartóztattak le az ESBA-n belül, akik közül hat jogszerűen lépett be a kormány ellenőrzése alatt álló területekre, ám vízumuk lejártát követően is ott maradtak[12]. A fennmaradó 11 fő Ciprus északi részén keresztül lépett a sziget területére, és illegálisan lépte át a zöld vonalat[13]. Közülük négyen a Tymbou/Ercan repülőtéren át jutott Ciprus északi részére.

Az illegális migráció megelőzése érdekében az átkelőhelyek területén kívül a felségterület rendőrsége rendszertelen időközönként kockázatalapú, hírszerzési információkon alapuló

---

8 A helyi rendőrőrsök által a zöld vonalnál történő szárazföldi járőrözésre fordított idő 24 órás időszakaszt nézve 120 munkaórát tesz ki.

9 Az Európai Parlament és a Tanács 2007/574/EK határozata (2007. május 23.) a Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása általános program keretében a 2007–2013-as időszakra a Külső Határok Alap létrehozásáról, HL L 144., 2007.6.6., 22. o.

10 Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség.

11 Törökország: 958, Egyesült Államok: 38, Ausztrália: 31, Irán: 27, Oroszország: 14, Izrael: 12, Fehéroroszország: 12, Szerbia: 10.

12 Egyiptom: 2, Szíria:1, Nepál: 2, Kína: 1.

13 Palesztina: 4, Szíria: 2, Irak: 3, Egyiptom: 1, India: 1.

járőrözést végez. E járőrözést a felségterület vámhatósága által folytatott járőrözés és katonai eszközök egészítik ki. A felségterület vámhatósága jelenleg mintegy 40 fős műveleti személyzettel működik; az alkalmazottak az év 365 napjában a hét minden napján 24 órás szolgálatot lehetővé tevő műszakváltásban dolgoznak, hogy biztosítsák a pergamosi és stroviliai engedélyezett átkelőhelyek működését.

2009. május 1. és 2010. március 31. között 385 alkalommal hajtottak végre járőrözést a zöld vonal felségterületet érintő szakasza mentén. Rendszerint naponta több alkalommal folyik járőrözés. A felségterület vámhatósága rendelkezik a zöld vonalon való átlépés észlelését lehetővé tevő termikus képalkotó berendezésekkel (kamerákkal, adatrögzítő készülékekkel, megfigyelési járművekkel). E berendezéseket rendszeresen alkalmazzák számos magas kockázatnak kitett helyen. Rendelkeznek a kábítószerek és robbanószerek kimutatását szolgáló eszközökkel is. Emellett az átkelőhelyeken kábítószer-kereső kutyákat is bevetnek. Az ellenőrzési pontokon UV-leolvasókkal ellenőrzik az útleveleket.

A (részben a felségterületen, részben Ciprus északi részén fekvő) *Pergamos* faluban vagy közelében számos nem engedélyezett átkelőhely van, amelyeket helyi lakosok és gazdálkodók még mindig használnak. Ezek ellenőrzése különösen nehéz. Mint azt a zöld vonalra vonatkozó korábbi jelentésekben már jeleztük, e nem engedélyezet "átkelőhelyek" továbbra is aggodalomra adnak okot. A felségterületnek sürgősen megoldást kell találnia e problémára, a 2003. évi csatlakozási okmány 3. jegyzőkönyve[14] 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően.

2. ÁRUK ÁTHALADÁSA

2.1. A kereskedelem értéke

Az 1480/2004/EK bizottsági rendelet[15] 8. cikke szerint a Ciprusi Török Kereskedelmi Kamara (a továbbiakban: CTKK) és a Ciprusi Köztársaság hatóságai egyaránt havonta jelentést tettek azon áruk típusáról, mennyiségéről és értékéről, amelyekre kísérőokmányokat állítottak ki. Mindkét jelentés kiterjed azokra az árukra, amelyek a felségterület igazgatási szervei fennhatósága alá tartozó *Pergamos* és *Strovilia* átkelőhelyeken keresztül jutottak a kormány ellenőrzése alatt álló területekre.

A CTKK jelentései szerint 6 267 082 EUR összeget tett ki azon áruk teljes értéke, amelyekre a jelentéstételi időszakban kísérőokmányokat állítottak ki, míg a ténylegesen forgalomba hozott áruk értéke 5 579 720 EUR volt[16].

A Ciprusi Köztársaság hatóságai által benyújtott jelentések szerint a határvonalat ténylegesen átlépő áruk kereskedelmi összértéke 16,8 %-os (878 702 EUR értékű) csökkenést mutatott, és az előző jelentéstételi időszakban elért 6 111 030 EUR összeggel szemben körülbelül 5 232 328 EUR-ra[17] esett vissza, elsősorban a burgonya kereskedelem jelentős csökkenése miatt. 2007-et követően a korábbi jelentéstételi időszakokban a burgonya képezte a zöld vonalat átlépő kereskedelem legjelentősebb részét (a kereskedelem összértékének mintegy 30 %-át tette ki). E jelentéstételi időszak folyamán azonban ez az arány 14 %-ra csökkent, az

---

14 HL L 236., 2003.9.23., 940. o.

15 A Bizottság 2004. augusztus 10-i 1480/2004/EK rendelete (HL L 272., 2004.8.20., 3. o.).

16 Lásd e jelentés I., II., és III. mellékletét.

17 Ez a Ciprusi Köztársaság teljes behozatalának (a Ciprusi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2009-ben 5 654 millió EUR) 0,09 %-át teszi ki.

időjárás okozta problémák miatt, valamint azért, mert a második vetéshez nem állt rendelkezésre elegendő minősített vetőburgonya.

A kereskedelem volumene 2009 májusában és júniusában volt a legmagasabb (726 836 EUR, illetve 891 830 EUR); e két hónapban az első termésből származó vetőburgonya volt a fő kereskedelmi cikk, amely a havi kereskedelmi mennyiség 40 %-át, illetve 47 %-át tette ki. Augusztusban a kereskedelem volumene 342 033 EUR értékre zuhant, és 2010 áprilisáig 240 000 EUR és480 000 EUR között ingadozott.

Noha nem tartozik a zöld vonalról szóló rendelet hatálya alá, a Ciprusi Kereskedelmi és Iparkamarától származó számadatok szerint a kormány ellenőrzése alatt álló területekről Ciprus északi részére irányuló kereskedelem a jelentéstételi időszakban 708 196 EUR értékre csökkent (az előző időszakban elért 1 095 060 EUR értékről). A kormány ellenőrzése alatt álló területekről Ciprus északi részére irányuló kereskedelem mértéke az ellentétes irányú kereskedelem 13,5 %-át teszi ki (az előző jelentéstételi időszakban 17,9 %-át jelentette). Ugyanakkor becslések szerint a ciprusi törökök 2009-ben 43 millió EUR értékben vásároltak kis-és nagykereskedelmi árucikkeket a kormány ellenőrzése alatt álló területeken, melyeket személyes poggyászukban szállítottak Ciprus északi részére. A ciprusi görögök azonos összeget költöttek a kis- és nagykereskedelmi ágazatban Ciprus északi részén[18].

A ciprusi török közösség továbbra is olyan kereskedelmi rendszert alkalmaz, amely elvileg „tükrözi" a zöld vonalról szóló rendeletben foglalt korlátozásokat. E kereskedelmi rendszert azonban nem mindig alkalmazzák következetesen, ami megnehezíti a fenntartható kereskedelmi kapcsolatok kialakítását. A ciprusi török fél nyíltan elismerte, hogy ennek fő oka a helyi vállalkozások védelme. Számos alkalommal előfordult, hogy a ciprusi görög kereskedők nem kaptak engedélyt arra, hogy termékeiket a zöld vonalon keresztül Ciprus északi részébe szállítsák. Ezen eljárás elleni tiltakozásukat a Ciprusi Kereskedelmi és Iparkamara jelezte a Bizottságnak.

2.2. Árutípusok

2009 májusa és 2010 áprilisa között a leggyakrabban forgalmazott áruk a kőtermékek – márvány, tégla és kő – voltak, melyeket a zöldségek, friss hal, és az építőanyagok követtek[19]. A friss hal kereskedelme – mely csupán az előző jelentéstételi időszakban kezdődött – közel 150 %-kal nőtt, 307 000EUR értékről 760 000 EUR értékre.

A zöld vonalon áthaladó kereskedelem volumenének 97 %-a szigeten belüli kereskedelem volt. 2009 decemberében 41 206 EUR értékben értékesítettek az Egyesült Királyságnak fémhulladékot (rezet, alumíniumot és acélt), Indiának pedig 86 470 EUR kereskedelmi értékben adtak el acélhulladékot. E tranzakciókhoz szükség volt egy, a kormány ellenőrzése alatt álló területen bejegyzett vállalkozásra, amely az Unión belüli ügyleteket és a harmadik országba irányuló kivitelhez kapcsolódó alaki követelmények teljesítését intézte. A Ciprusi Török Kereskedelmi Kamara jelentése szerint az Unión belüli ügyletek esetében a kétszer kellett teljesíteni a héa-befizetést, mind a kormány ellenőrzése alatt álló területen, mind az áruk végső rendeltetési helyét képező tagállamban. A Bizottság jelenleg vizsgálja a kérdést.

---

[18] Forrás: Gazdasági egymásrautaltság projekt – Béke és Gazdagág konzorcium, Nicosia.

[19] Lásd e jelentés IV. és V. mellékletét.

2.3. Szabálytalanságok

A jelentéstételi időszak alatt a Ciprusi Köztársaság hatóságai 24 szabálytalanságot jelentettek, melyek kereskedelmi összértéke 34 110 EUR volt. Ez a zöld vonalon áthaladó kereskedelem összértékének kevesebb mint 1 %-át jelenti. Az érintett áruk zöld vonalon való átszállítását nem engedélyezték. Három esetben friss hal elkobzására és megsemmisítésére került sor, mivel a szállítmányok nem feleltek meg az élelmiszer-biztonsági előírásoknak és emberi fogyasztásra alkalmatlanok voltak. Egy esetben a jármű és a ládák nem feleltek meg az uniós csomagolási szabályoknak (az érintett kereskedelmi összérték 2 016 EUR volt). Általában az uniós eljárások szerint azokat az állati termékeket – pl. halat – tartalmazó szállítmányokat, amelyek nem felelnek meg az előírásoknak, visszaküldik a származási ország állat-egészségügyi hivatalaihoz. Mivel Ciprus északi részén nincsen ilyen hivatalosan elismert hivatal, a kérdéses halárut elkobozták és az ellenőrzési ponton megsemmisítették. Mérlegelni kell, hogy az ilyen szabálytalan szállítmányokat a jövőben a Ciprusi Török Kereskedelmi Kamarához küldjék vissza.

A hulladékszállítást érintő hat esetben a fuvarozó nem rendelkezett a Ciprusi Köztársaság illetékes Környezetvédelmi Hivatalától származó hulladékkezelési engedéllyel. Hat kő-és üvegszállítmány nem rendelkezett a szükséges okmányokkal, nyolc esetben pedig az építőanyagok címkézése nem felelt meg a CE-jelölésre vonatkozó szabályoknak.

Az építőanyagokkal kapcsolatos említett esetekre vonatkozóan a Ciprusi Török Kereskedelmi Kamara jelezte, hogy a részszállítmányok kezelése nem következetes. Felhívták a figyelmet arra, hogy az építőanyagok részszállítmányai a hiányzó CE-jelölés miatt nem léphettek be, míg ugyanezen árutétel más részszállítmányai átléphették a zöld vonalat.

2.4. Az áruk mozgásával kapcsolatosan továbbra is fennálló akadályok és nehézségek

A zöld vonalon keresztüli kereskedelem továbbra sem akadálymentes. A Ciprusi Köztársaság hatóságai megoldottnak tekintik a korábbi jelentésekben említett, a hivatásos járművezetői engedélyekhez és a forgalmi engedélyekhez kapcsolódó problémát. A Ciprusi Köztársaság hatóságai előírják, hogy a teherautók esetében a hivatásos járművezetői engedélyt és a forgalmi engedélyt a kormány ellenőrzése alatt álló területeken kell – ingyenesen – beszerezni, azonban a Ciprusi Török Kereskedelmi Kamara ezt az előírást nem tartja indokoltnak, és felhívja a figyelmet arra, hogy 2009-ben és 2010-ben a több mint 3 000 ciprusi török teherautó-vezetőből csupán 48 jelentkezett a gépjármű-vezetői vizsgára, és ezek közül 39-en teljesítették azt sikerrel. Forgalmi engedélyt senki sem kérelmezett. Ennek következtében a ciprusi török haszongépjárművek és különösen a 7,5 tonna feletti súlyú teherautók és autóbuszok még mindig nem közlekedhetnek akadálymentesen a szigeten. A Ciprusi Köztársaság hatóságai csak a magán személygépkocsik okmányait ismerik el.. Ez gazdasági hátrányt jelent a ciprusi török szállítóvállalatok számára, mivel a 7,5 tonnát meghaladó szállítmányok esetében főként olyan, a kormány ellenőrzése alatt álló területeken regisztrált teherautókat kell használniuk (ciprusi török gépjármű-biztosítással), melyek az északi területen is szabadon közlekedhetnek. Ha megkönnyítenék a ciprusi török teherautók és buszok számára a kormány ellenőrzése alatt álló területekre való bejutást, az hozzájárulna Ciprus északi része fuvarozási ágazatának kiegyensúlyozottabb gazdasági fejlődéséhez.

A kereskedelem egyéb területeire vonatkozóan sem tapasztalható előrehaladás. Az előző évekhez hasonlóan a ciprusi török kereskedők továbbra is arról számolnak be, hogy nehézségekkel szembesülnek, amikor termékeiket a kormány ellenőrzése alatt álló területek

üzleteinek polcaira szeretnék eljuttatni, vagy ha a e területek sajtótermékeiben áruikat és szolgáltatásaikat kívánják reklámozni. E nehézségek azt tükrözik, hogy a ciprusi görögök széles köre vonakodik ciprusi török márkajelzésű termékeket vásárolni, és ez a kereskedelmet gátló pszichológiai akadályt jelent[20]. A zöld vonalon keresztüli árucsempészet csökkent, ám még mindig elterjedt, ami türközi, hogy a zöld vonal – földrajzi jellemzőiből adódóan – teljes hossza mentén könnyen teret ad az illegális tevékenységeknek. A zöld vonal mentén meghatározott, elsősorban szezonális problémák kezelése – pl. vadak/vadmadarak vagy petárdák a kormány ellenőrzése alatt álló területre (az ESBA-n keresztül is) történő szállításának megakadályozása – érdekében ellenőrzési műveleteket folytatnak. Az elkobzott termékek között előfordult emellett cigaretta, alkohol, kereskedelmi mennyiségű friss hal és csiga, valamint hamisított textiláru. A Ciprusi Köztársaság hatóságai szerint azonban a csökkenő árkülönbség miatt a csempészet mértéke csökkent. A CYPOL és az ESBA által a zöld vonal mentén folytatott járőrözés kettős szerepet tölt be: a csempészet és az illegális bevándorlás megakadályozását egyaránt célozza. A körzeti bíróságokon csempészet miatt indított büntetőeljárások száma 2008-ban 12 volt, 2009-ben 11, 2010-ben pedig (márciusig) 7. A csempészárut nagyrészt engedélyezett átkelőhelyeken fedezték fel; Pylán, a felségterületen és a Zodia és Potamia közelében levő ütközőzónában.

Ami az ütközőzónában található Pyla falu ciprusi török lakosságának hagyományos ellátását illeti (a zöld vonalról szóló rendelet 4. cikkének (10) bekezdése), az építőanyag, hal, cigaretta stb. mennyiségét a felségterület igazgatási szervei ellenőrzik és tartják nyilván. A zöld vonal keresztülhalad a közelben levő ciprusi török falun, Pergamoson, és a falunak a felségterülethez tartozó felén élő ciprusi törökök a Pyla esetére vonatkozóval megegyező bánásmódot szeretnének az áruknak a zöld vonalon keresztüli mozgására, ám ez a zöld vonalról szóló rendelet alapján nem lehetséges, mivel az csak Pylát említi.

2.5. A kereskedelem megkönnyítése

A Bizottság továbbra is igyekszik elősegíteni a zöld vonalon keresztüli kereskedelmet. Elképzelhető a zöld vonalról szóló rendeletben meghatározott tilalom bizottsági határozatban való feloldása, hogy lehetővé váljon további új mezőgazdasági termékek kereskedelme, különös tekintettel a tejtermékekre (tej és sajt, joghurt, tejsavó), amennyiben a tejtermékek uniós előírásoknak való megfelelését vizsgáló független szakértői csoport megbízatásának eredményei kedvezőek. A Ciprusi Török Kereskedelmi Kamara egyéb termékek – halgazdaságokból származó hal és csiga – iránt is kifejezte érdeklődését.

A Bizottság a zöld vonalról szóló rendelet végrehajtási szabályai[21] annak érdekében történő módosításának lehetőségét is vizsgálja, hogy eltöröljék azt a kötelezettséget, hogy a burgonya termesztéséhez közvetlenül minősített vetőburgonyát kell felhasználni. Ez lehetővé tenné a második vetésből származó burgonya kereskedelemét, melynek termesztése a Bizottság által kinevezett független növény-egészségügyi szakértők ellenőrzése mellett történne, hogy így garantálni lehessen a második vetés fajtaazonosságát és növény-egészségügyi állapotát.

Amint a 2.3. szakaszban említettük, egyes építőanyag-szállítmányok a hiányzó CE-jelölés miatt nem léphették át a zöld vonalat. Számos ciprusi török kereskedő nem volt tisztában a termékek CE-hitelesítésére a Ciprusi Köztársaság által újonnan (2009 decemberében) bevezetett eljárással. A Bizottság brüsszeli tanulmányi utat szervezett a Ciprusi Török

---

[20] Lásd: Mete Hatay, Fiona Mullen, Julia Kalimeri, „Intra-island trade in Cyprus – Obstacles, oppositions and psychological barriers", Prio Cyprus Centre, 2008.

[21] A Bizottság 2004. augusztus 10-i 1480/2004/EK rendelete 3. cikkének (1) bekezdése.

Kereskedelmi Kamara képviselői számára, hogy bővebb tájékoztatást kapjanak a CE-jelölésre vonatkozó szabályokról, továbbá a TAIEX[22] keretében szemináriumot rendezett Nicosiában annak érdekében, hogy a török ciprusi kereskedők részletes információkhoz jussanak a CE-jelölésekről. A kísérőokmányok nyelvi követelményeit illetően a ciprusi Piacfelügyeleti Hatóság beleegyezett, hogy ezentúl angol nyelvű okmányokat vagy a török eredeti okmányok angol fordítását is elfogadja.

Az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Hivatala által finanszírozott EDGE projekt égisze alatt számos lépést terveznek a zöld vonalon folyó kereskedelem megkönnyítése céljából. Ezek közé tartozik a mindkét közösség által igénybe vehető Választottbírósági Központ létrehozása, a kereskedelem elősegítését szolgáló rendezvények szervezése, valamint részletes kereskedelmi elemzések készítése a további kereskedelmi lehetőségek feltérképezésére.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

A zöld vonal engedélyezett átkelőhelyeknél történő ellenőrzése kielégítő. A jelentéstételi időszak alatt az elfogott illegális bevándorlók összlétszáma az elmúlt évhez képest több mint 50 %-kal csökkent , a zöld vonalat illegálisan átlépő harmadik országbeli állampolgárok száma azonban továbbra is aggodalomra ad okot. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy jelentősen hozzájárulna az illegális migráció problémájának kezeléséhez, ha a Ciprusi Köztársaság és az Egyesült Királyság felségterületének igazgatási szervei tovább erősítenék a zöld vonal általuk ellátott felügyeletét az átkelőhelyek közötti szakaszokon. A Ciprusi Köztársaság továbbra is igyekszik elkerülni minden olyan intézkedést, amely olyan látszatot keltene, hogy a zöld vonal külső határvonalnak felel meg.

A brit felségterületen található engedély nélküli átkelőhelyek továbbra is aggodalomra adnak okot. A felségterületnek sürgősen megoldást kell keresnie e problémára.

A jelentéstételi időszak alatt a zöld vonalon keresztüli kereskedelem értéke a zöld vonalról szóló rendelet 2004-es hatálybalépése óta első alkalommal csökkent (17 %-kal, az előző jelentéstételi időszakban mért 6 111 030 EUR értékről 5 232 328 EUR értékre). E csökkenés fő oka a burgonyakereskedelem visszaesése. A burgonyakereskedelmet nem számítva (amely mintegy 700 000 EUR értéket tesz ki) a zöld vonalon keresztüli kereskedelem stabil volt. A fő forgalmazott termékek a következők voltak: kőtermékek, zöldségek, friss hal, és építőanyagok. A zöld vonalon keresztül bonyolított kereskedelem mértéke összességében továbbra is alacsony, részben eleve a rendelet korlátozott alkalmazási köréből adódóan.

A kereskedelmet továbbra is akadályok hátráltatják. A ciprusi török haszongépjárművek – közelebbről a 7,5 tonna súlyt meghaladó teherautók és autóbuszok – nem közlekedhetnek szabadon a szigeten. Az egyéb nem vámjellegű kereskedelmi akadályok tekintetében nem számolhatunk be további előrehaladásról.

---

[22] Technical Assistance and Information Exchange Instrument – technikai segítségnyújtás és információcsere eszköz.

Végezetül úgy tűnik, hogy a határvonalon keresztüli árucsempészet csökkent ugyan, de még mindig igen elterjedt.

Az átfogó következtetés szerint a zöld vonalról szóló rendelet továbbra is megfelelő alapot képez a Ciprusi Köztársaság kormányának ellenőrzése alatt álló területek vonatkozásában a személyek és áruk be- és kilépésének lehetővé tételére. A Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri a rendelet végrehajtását.